

Sosiaali- ja terveyslautakunta 25.11.2020 § 111

§ 111

Naapuritukiperhetoiminta

Valmistelijat / lisätiedot:
Villgren Kati
Väänänen Reetta-Leena
Hynynen Riikka
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Ahlström Mari

Sosiaali- ja terveyslautakunta merkitsee tiedoksi esityksen naapuritukiperhetoiminnasta.

Käsittely

Värmälä Lehtosen kannattamana teki seuraavan ehdotuksen.
”Lisäksi lautakunta päättää, että lautakunnalle valmistellaan ennakkoarviointi, joka koskee naapuritukiperhetoimintaan liittyviä muutoksia. Ennakkoarviointi tuodaan lautakunnan käsittelyyn riittävän ajoissa ennen naapuritukiperhetoimintaan liittyvien muutoksien toteuttamista. Arvioinnissa huomioidaan naapuritukiperhetoiminnan jatkuminen.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeava kannatettu ehdotus, jonka johdosta on äänestettävä.

Puheenjohtaja totesi sosiaali- ja terveyslautakunnan 9 äänellä 4 ääntä vastaan 1 äänestäessä tyhjää hylänneen Värmälän ehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin.

Värmälä ja Lehtonen ilmoittivat asiassa eriävän mielipiteensä.

Selostus

Naapuritukiperhetoiminta on Espoon lastensuojelun erityispalveluiden yksi tukimuoto sijaishuollosta itsenäistyville jälkihuollon asiakkuudessa oleville nuorille. Naapuritukiperhetoiminnan tavoitteena on ollut tarjota tukea niille nuorille, joilla on tuen tarvetta itsenäiseen asumiseen liittyen. Nuori asuu tukiasunnossa, jonka välittömässä läheisyydessä asuu naapuritukiperhe. Naapuritukiperheen asunto on vuokra-asunto ja kytköksissä tukitoimintaan.

Naapuritukiperhetoiminta on alkanut Espoossa 1990-luvulla ja perheitä on yhtäaikaaisesti enimmillään noin 12kpl. 2010-luvulla naapuritukiperheiden määrä alkoi laskea pääosin naapuritukiperheiden omaehtoisen lopettamisen vuoksi. Perheiden muuttuvat elämäntilanteet ovat vaikuttaneet lopettamispäätöksiin tilanteissa, joissa naapuritukiperhe on halunnut muuttaa pois tukitoimintaan sidotusta asunnosta. Uusia naapuritukiperheitä on yritetty rekrytoida useampaan eri otteeseen julkisella ilmoittelulla, mutta uusia perheitä ei olla saatu. Tämän seurauksena ollaan tilanteessa, että naapuritukiperheitä on jäljellä 2 kpl ja naapuritukiasuntoja on yhteensä 5kpl. Koko jälkihuollossa on asiakkaita tällä hetkellä noin 350 ja muita, ns. tavallisia tukiasuntoja 44kpl. Naapuritukiperhetoiminnan piirissä olevien nuorten määrä on siis koko jälkihuollon kokonaisuudesta erittäin pieni.

Tavallisissa tukiasunnoissa asuvien nuorten tuki toteutetaan jälkihuollon sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen avulla yhteistyössä nuoren muiden verkostojen kanssa. Tukiasunnot ovat joko Espoon Asuntojen tai Y-säätiön asuntoja, joista jälkimmäisten vuokrausta ja isännöintiä hallinnoi Espoon asuntopalveluyksikkö.

Haasteet naapuritukitoiminnassa ja sen kehittämisessä liittyvät jälkihuollon asiakkuudessa olevien nuorten haluttomuuteen ottaa vastaan tämänkaltaista tuettua asumista, tukiperheiden määrän vähenemiseen ja naapuritukiperheiden konkreettisen tukityön riittämättömyyden toteutumiseen. Niillä nuorilla, jotka erityisesti tarvitsisivat tukea itsenäisen asumisen alkutaipaleella, on varsin usein mielenterveyden haasteita sekä päihteiden väärinkäyttöä, eikä naapuritukiperhetoiminta ole joko tarkoituksenmukainen-, riittävän tukeva tai nuorelle itselleen sopiva tukimuoto.

Naapuritukiperhetoimintaa on yritetty kehittää vuosien varrella vastaamaan paremmin jälkihuollon asiakkaiden tarpeita. Tavoitteena on ollut selkeyttää nuoren saamaa tukea, naapuritukiperheiden roolia sekä naapuritukiperheiden ja jälkihuollon sosiaaliohjauksen yhteistyötä. Lisäksi on täsmennetty naapuritukiperheiden kanssa tehtävää toimeksiantosopimuksen sisältöä ja naapuritukiperheiltä edellytettävää raportointia tapaamisista. Nämä toimenpiteet eivät ole tuoneet toimintaan muutosta. Jatkuvana ongelmana naapuritukiperhetoiminnassa on ollut se, että nuorten ja naapuritukiperheiden tapaamiset eivät toteudu sovitulla tavalla tai joissakin tapauksissa ollenkaan. Naapuritukiperheet eivät ole seuranneet nuoren asumista sovitulla tavalla eivätkä käyneet nuoren asunnossa seuraamassa asumisen onnistumista. Kirjallisia raportteja toiminnasta on ollut vaikea saada.

Naapuritukiperhe on sitoutunut tukemaan nuorta sovitulla tavalla arjessa. Perheen kanssa on tehty tukitoiminnasta toimeksiantosopimus, jossa se sitoutuu tukemaan nuorta erillisen suunnitelman mukaisesti (1-4 krt/kk) joista vähintään yksi kerta kuukaudessa nuoren asuttamassa tukiasunnossa. Naapuritukiperheen lisäksi nuoren kanssa työskentelee jälkihuollon sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja, sillä naapuritukiperhe ei hoida nuoren talouteen, viranomaisverkostoihin tmv. liittyviä tehtäviä. Naapuritukiperheille on maksettu toiminnastaan palkkiota ja kulukorvausta. Maksettavan palkkion ja kulukorvauksen määrä on 242,05 euroa/nuori/kk.

Esimerkiksi kun naapuritukiperheellä on ollut yhtäaikaisesti neljä tuettua nuorta, on perheelle maksettu palkkiota ja kulukorvauksia yhteensä 968eur/kk. Tässä yhteydessä sijaitsevasta asunnosta naapuritukiperhe on maksanut vuokraa 1000,22 eur/kk. Vertailtavuuden vuoksi kyseisen alueen

keskivuokralla laskettuna vastaavankokoisen asunnon vuokra olisi 1740,64 e/kk. Toistuvasti on myös havaittu, että palkkioita on maksettu naapuritukiperheille ilman, että he olisivat tavanneet nuorta kertaakaan esimerkiksi tietyn kuukauden aikana. Palkkionmaksu on ollut automatisoitua ja perustunut luottamukseen, että toimeksiantosopimuksessa sovittuja asioita noudatetaan. Yhä enemmän naapuritukiperheiden ja nuorten yhteistapaamiset ovat edellyttäneet jälkihuollon sosiaalihjauksen läsnäoloa mikä vie tarpeettomasti ohjausresurssia nykyisillä asiakasmäärillä eikä ole toiminnan tavoitteiden mukaista. Jos nuorelle tarkoitettua naapuritukiasuntoa ei saada täytettyä (nuori kieltäytyy), vuokrauskustannukset tyhjillään olevasta asunnosta jäävät jälkihuollon maksettavaksi. Tämä ei ole resurssien järkevää käyttöä.

Naapuritukiperhetoiminta ei enää vastaa jälkihuollon asiakaskunnan toiveita ja tarpeita ja toiminnan lopettamisen arviointia on tehty erityisesti asiakkaiden tarpeista käsin. Espoon jälkihuollossa on käytössä laaja valikoima erilaisia tukitoimia ja tuetun asumisen vaihtoehtoja. Nuorille järjestetään tarpeen mukaisia tukitoimia ja niille nuorille, jotka ovat toivoneet itselleen vapaaehtoista tukihenkilöä itsenäisen elämän alkutaipaleelle, on sellainen järjestynyt järjestötoimijoiden kautta. Naapuritukiperhetoiminnan kehittäminen ei ole mielekästä eikä mahdollista nykyisten kahden perheen voimin. Naapurituen kanssa joudutaan tuottamaan päällekkäin sosiaalihjauksen ja sosiaalityön palvelua, maksamaan naapurituen tyhjäkäynnistä, sekä korvaamaan osa naapuritukiperheen vuokrasta, tulee palvelun kokonaiskustannus kaupungille kohtuuttomaksi. Naapuritukiperhetoiminta on jälkihuollon palvelujen kokonaisuudessa pieni, kallis ja vähäistä vaikuttavuutta sisältävä palvelumuoto. Pienen toiminnan hallinnointi syö jälkihuollon pieniä resursseja kohtuuttomasti eikä toiminta ole asiakkaiden tarpeisiin nähden riittävän vaikuttavaa ja kustannustehokasta.

Päätöshistoria